

De som ikke fikk følge med på frammarsjen

(ikke fikk oppleve oppreisningen).

(Forts. fra forrige nr.)

Fylkesagronom Chr. Kvarberg, Gjøvik

Bonde Jens J. Finstad, Lørenskog

Frk. Olga Venger, Lørenskog
Skolebestyrer Bratlie, Lillestrøm (død under okkupasjonen)

Ekspedisjonssjef Sigvatt Heggstad, Oslo (ikkje NS)

Bonde Martin Hovland, Ullensvang

Kaptein Harald Lund, Ullensvang

Dyrlege Nils Winterthun, Skånevik

Førstebetjent Hans Lervig, Oslo politli

Frikirkeforstander Nils O. Ravnaa (ikkje NS), Ytteren, Nordland

Handelsbestyrer

Martin Skogsholm (døde like før freden,) Ytteren, Nordland

Skulestyrar O. K. Skuggevik, Gyl i Tingvoll, Romsdal

(Da hans yngste sønn ble dratt inn i «oppjøret» ble Skuggevik sengeliggende, da sønnen fikk sin dom, døde faren, 87 år gammel.)

Enkefru Marit Asgård, Askard, Romsdal

Løytnant O. I. Bævre, Surnadal

Skipper Per Kamsvåg, Straumnes, Romsdal, 94 år.

Kulturpersonlighet og veteran – gjennom hele sitt liv medkjemper for voldgift i internasjonale konflikter

Ny bok: «Fra åndløst stoff til stoffløs ånd»

Vi besøker dr. Herman Harris Aall i Ullevål Hageby.

Da foregangsmannen og veteranen dr. Herman Harris Aall etter et 3-årig brutalt fengselsopphold kom ut fra Åkebergveien, 76 år gammel regnet man med en syk og nedbøyet mann, som etter legens mening bare hadde meget kort tid igjen å leve. Syk var han også, alvorlig syk. Og han skulle etter den dom han fikk egentlig ha sittet innesperret i samfulle 15 år.

Men nedbøyet? Nei, det var han ikke!

Jeg husker ham fra den gang som om det var i dag! Selvsagt så han all elendigheten, forsto de som klaget var opprørt over de uskyldige drepte, over behandlingen mange hadde fått i fengsle, over de sinssvake dommene o.s.v. Men dette hadde

Adv. Schjødt og svenskene

Folk og Land skrev i forr. nr. ganske kort om høyesterettsadvokat Annæus Schjødts angrep på det svenske «Institutet för Offentlig och Internationell Rätt» i Verdens Gang straks før påske (24. mars).

Nå har også advokat Albert Wiesener, en av vårt lands mest årvåkne og skarpskoddede jurister, tatt seg av den samme Schjødt, og gitt ham en overhaling som vi antar han lenge vil huske, og dette har Wiesener gjort i samme organ (5. april).

Av høyesterettsadvokat ALBERT WIESENER

Vi gjengir her artikkelen in extenso etter Verdens Gang.

Det faller naturlig å behandle advokat Schjødts artikkel — som i et yringsfritt samfunn ikke bør stå uimotsagt — i tre hovedavsnitt:

1. Hans nedrakking av de svenske jurister.
2. Det som savnes i utredningen.
3. Litt om det som står der.

1. Nedrakkingen

I sine innledningsbetraktninger nevner advokat Schjødt at ikke bare for dem som har deltatt i oppjøret, men også for utenforstående, kan det ha sine vanskeligheter å vurdere oppjøret effektivt. Men, sier han, det er arbeidets (utredningens) kvalitet det kommer an på, og intet annet.

Man venter så smått etter denne forpliktende innledningen at nå skal blanke våpen trekkes, for nå har Quislings aktor tatt mål av seg til saklig å blottlegge den sviktende kvalitet i de svenske rettslærdes argumentasjon. Man setter seg til rette for den åndsopplevelse det ville være å få en kvalitetsfektning i disse spørsmål. Men dessverre. Man får en helt annen forestilling. Periodevis har man følelsen av å overvære en ampær og ubalansert slaggeroppvisning i en mindre

etter den som betaler for uttalelsen?

Videre hevder han at skriftet er merket av forfatterens «personlige politiske innstilling». Det skal fin nese til å merke slikt. For min del har jeg etter to gangers lesning av den juridiske utredningen ikke den fjerneste anelse om de respektive forfatteres politiske syn.

Advokaten kommer inn på at det gode forhold mellom Norge og Sverige ikke må skades. Saklig kritikk kan ikke skade, mener han. Og når det gjelder den svenske utredningen, sier han at denne heller ikke kan skade — nemlig av den motsatte grunn, idet den ikke er saklig. Så forståvidt er det vanskelig å skjønne hva som egentlig skulle sette vondt mellom broderfolkene.

Det måtte da være den artikkelen som advokat Schjødt selv

pielle lovspørsmål. Det er oppdragsgiverne som gjennom sin spørsmålsstilling har trukket utredningens ramme opp. Stoffet var for stort til å få med alt som det kunne være ønskelig å få en uttalelse om. Dertil har vel også pengemidlene vært begrenset.

Formentlig av samme grunn må vi i utredningen savne sammenligninger med andre okkuperte lands krigsoppgjør. En undersøkelse av spørsmålet i hvilken grad visse juridiske seierherreprinsipper går igjen som et internasjonalt fenomen i de forskjellige lands oppgjør, hadde unektelig vært av interesse.

Men tilbake til domspraksis: Kanskje skulle rettsoppjørets forsvarere tenke seg litt om før de rører for meget ved savnet her. Vi kunne gjøre det tankeeksperiment at den norske regjering for egen regning — f. eks. for noen tusener av de fra NS-folk på solidarisk basis konfiskerte millioner — ville avseke det svenske instituttet i tilleggsuttalelse ang. domstolens praksis i det stedfundne oppjøret. Tanken er ikke så umulig. Er det ikke så at en norsk regjering — nærmere bestemt Nygaardsvolds — har konsultert de samme rettslærde eller noen av dem før? Så er man jo gammel kunde. Og etter loven om oppdragets suggestive kraft, som advokat Schjødt bekjenner seg til, skulle det vært håp om et for regjeringen positivt svar.

Riktignok ville et representativt domsmateriale by svenskene på adskillig merkelig lesning, om det ble lagt frem. Men hvordan skulle de svenske herrer bli i stand til å danne seg et riktig bil-

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Ansvarlig redaktør Johannes Kringlebotn

Redaktør Olav Røgeberg kommer oss til hjelp

Vår gamle venn redaktør Olav Røgeberg har i etterkrigsårene vist seg som en meget ilter og farlig mesterstander av opplæring og utjevning på det politiske plan i en opprevet tid. Stadig vekk finner han anledning til å gripe pennen fordi løbergistene ikke uten sterkt økende motstand får fortsette sitt farlige spill mot humanitet og toleranse mellom landsmenn.

Nå sist er det Arbeider-Avisa i Trondheim det gjelder. Bladet er som bekjent redigert av en av norsk arbeiderpresses beste menn, Ole Øisang, som ubestridelig regnes blant vårt samfunns kulturpersonligheter. Hva galt har så Øisang gjort? Jo, i anledning av at den kjente Trondheimsingeniør Torbjørn Eggen den 31. mars gikk bort og rundet de 50, formastet Arbeider-Avisa seg til å skrive både pent og hedrende om Eggen. Vi skal for alle tilfellers skyld gjengi det her, slik at leserne selv kan vurdere saken:

Ingeniør Torbjørn Eggen tok eksamen ved NTH, bygningslinjen, i 1929 og tok senere også merkantil utdanning. Eggen var før krigen ansatt i Storebrand og var sjef for Norske Folks vestlandsavdeling i Bergen. Under krigen var han fylkesmann i Nord-Trøndelag og fikk den attest under lagmannsrettssaken at han i sin embetsgjerning «stort sett hadde handlet saklig og korrekt», og søkt å «ivareta befolkningens interesser overfor tyskerne ut fra et helt norsk syn.

Torbjørn Eggen har alltid hatt sterke sosiale og humanitære interesser. I den bedrøvelige arbeidsløshetsperiode organiserte han i 1933 Arbeidsfylkingen i

og forsømte heller ikke å peke på at han under lagmannsrettssaken «fikk attest for at han i sin embetsgjerning stort sett hadde handlet saklig og korrekt». Hva han ellers gjorde, det som var grunnlaget for dommen over ham, tier Arbeider-Avisa med.

Etter fødselsragartikkelen å dømme hører denne Quislings hjelper øyensynlig til de fortjente menn. Når slikt kan skje til og med i et blad, hvis redaksjonssekretær, Harald Langhelle, uten lov og dom ble henrettet under okkupasjonen, er i sannhet sløvheten og likegyldigheten overfor nazistlederne betenkelig stor.»

Redaktør Røgeberg er fra naturens side et elskelig og sjarmerende menneske, og han har alltid regnet seg som en tvers igjennom liberal mann. Vi vet derfor ikke hva slags ond ånd som er løpet amokk med ham. Med hvilken rett stempler han en NS-mann av typen Eggen som nazist? Det er ondsinnet og uverdigg. Med hvilken rett våger han seg til å komme trekkende med en ulykkelig henrettet norsk journalist fra okkupasjonstiden i forbindelse med Eggen? Hvis det er meningen at redaksjonssekretær Harald Langhelle kunne ha vært reddet burde Røgeberg ha sagt det like ut. Røgeberg og hans meningsfeller kan ikke fortsatt blande kortene på denne måte uten å bli krevet til regnskap.

Røgebergs metoder i denne sak viser hvilke mektige isfjell som fremdeles er i drift mellom norske hjerter. Slik kan det ikke fortsette. Det er nettopp derfor vi har Folk og Land. Våre oppdragsgivere tilstreber en omfattende

Vellykket Jessheim-møte

Vi må gratulere Arthur Lodding og Forbundet med tilstelningen 4. april. Programmet var prima og tilslutningen utmerket. Godt og vel hundre mennesker fra hele Romerike og til dels lenger hadde trukket sammen til hyggelig samvær. Vi merket oss f. eks. fra Aurskog en buss med 20 deltagere foruten flere privatbiler. Slik det gjøres. Blant de møtende sås også flere som tidligere ikke har vært NS. Forbundets opplysningsarbeide for rettsstatens gjenoppbygning har sannelig fått vind i sellene, og det er ærlig og redelig fortjent.

MINISTER EIVIND BLEHR

som var den ene av møtets tre foredragsholdere, er ifølge kalenderen 75, det lar seg ikke nekte, men fremgangen med det arbeide som han sammen med bonde Anders Hafskjold og forbundssekretær Helge Grønstad har den vesentlige del av æren for, har i høy grad vedlikeholdt ungdommens friske sinn og vitalitet i ham. På Hamarmøtet holdt han seg, bundet av stundens alvor, til et manuskript fullt av høytidelig jus. Denne gang slo han seg løs, det blinket av elegant fektning og fengende humor. Applausen som fulgte må ha varmet hans hjerte mere enn noen annen offentlig hyldest gjennom de lange og kraftødende årene siden 1940.

Eller hva skal vi si om høvdingen til Aulestad,

ERLING BJØRNSEN

som tross sine 88 år den 19. april, holdt en tale så flamme og oppløftende at

ham på Jessheimmøtet ville de ha funnet grunn til å ta mål av en passende dom over egen dårskap. Men nok om det. Også Bjørnson ble lønnet med langvarig bifall. Hans foredrag, likeledes minister Blehrs foredrag, vil bli nærmere referert i Folk og Land.

BONDE ANDERS HAFSKJOLD

gledet på nytt sine tilhørere med myndig tale, båret fram av en sterk og ukuelig tro på det norske folks sunne instinkter, bare det vinner tid til å områ seg.

«Verdens Gang» tok han imidlertid fatt på, forsåvidt som bladet urettmessig fortsetter med å kalle oss nazister, for det var vi ikke og det er vi ikke. Vi tilhørte intet tysk parti. Vi var medlemmer av NS. To høyst forskjellige ting.

Særlig behandlet han hvorfor vi ikke gir opp kravet om revisjon, hvorfor vi uten å skule hverken til høyre eller venstre, samler materiale til belysning av vår innsats i okkupasjonsårene.

— Jeg er så heldig å ha flere barn, uttalte Hafskjold. Barna mine kjenner meg, de vet at jeg ingen landssviker var. Men barnebarna og etterlektene, hva ville det hos våre etterkommere bli sagt om oss hvis de som har dømt oss fikk råde? De snakker så pent om at alt skal være glemt men det er dessverre tomt prat. Selv i folkeregisteret er det anført at vi er «landssvikere». Det trenges en meget omfattende opprensning før vi blir ferdig med disse ting. Dette var kjernepunktet i Hafskjolds foredrag. Langva-

De som ikke fikk følge med på frammarsjen

(ikke fikk oppleve oppreisningen).

Forts. fra side 1

Bonde Lars A. Landsnes, Foreneset, Ryfylke

Fru Ellen Schnitler, Bergen

Gjert Daae, bonde og ordfører i Masfjorden, Hordaland

(Knekt under fengselsopholdet på Eikelund og Knappen 1945.)

Lærer Jakob Bakke, Lindås, Hordaland

Fru Helga Solheim, Lindås, Hordaland

Forretningsfører og løytnant Falch Hansen, Steigen

Førstefullmektig i postverket Anton Flakstad, Narvik

Agent Johan Sivertsen, Narvik

Handelsreisende Arild Andreassen, Narvik

Helge Martin Litsheim, Voss/Høyanger

Grosserer Kristian Vetlesen Porsgrunn.

(† 12. mars 56. Han lå bevisstløs en uke og fikk ikke se «Den norske Rättsuppgørelsen».)

Fru Hedvik Zippel, Oslo

Fru Lena Renså, Edmonton, Alberta, Kanada

Josefine Strand, Haugesund

Frontsøster Ruth Kristiansen, Haugesund

Vi ber leserne sende oss flere navner.

Vi beklager meget at det i forrige nummer var kommet med i denne fortegnelse 8 bergensere som ikke har vært NS og som for øvrig lever i beste velgående. Det falt oss ikke inn at det fremdeles finnes så usle mennesker i vårt land at de driver gjennom

JUSTUS VERICULTOR: Den norske kapitulasjon ved Forsvarets Overkommando den 10. juni 1940 — og Krigsføringsproblemet 1940—45 — sub specie veritatis — ifølge foreliggende kjensgjerninger og uttalelser fra kompetent hold.

Utgitt ved

FORBUNDET FOR SOSIAL OPPREISNING
Anmeldt av ALEXANDER LANGE.

Alle som rent nasjonalromantisk trives i Norges natur, har tro på folkets levedyktighet tross alt, og som gjerne hadde villet gjøre det forsvarsberedt mot hvem som helst, — kanskje også med livet som innsats har verget det under krigen, — må undertiden gripes av vemod under lesningen av Justus Vericultors ovennevnte bok. I dette fremragende og vanskelig motsigelige arbeid av en fagmann og sannhetssøker (vericultor) er klart påvist kapitulasjonens betydning og rekkevidde, og inngående belyst påstanden om fortsatt norsk statlig krigføring etter 10/6 1940. Dessuten inneholder boken meget interessant materiale til bedømmelse av forhistorien til 9. april samt en rekke vesentlige og lite kjente aktstykker som sementerer fremstillingen.

Vericultor har etter henstilling fra sine nærmeste pårørende valgt å skrive under psydohym. Det er en erfaren norsk yrkesoffiser som nøye kjenner de ting han skriver om, fra innsiden, gjennom langvarig og betydningsfull tjeneste samt omfattende studier av litteratur i emnet. Boken er strengt saklig, både vitenskapelig anlagt og leselig for folk uten særlige forutsetninger.

Av forordet fremgår at bokens hovedformål er å drøfte spørsmålet om hvorvidt norsk statlig krigføring med rette kan hevdes å være gjenoptatt etter kapitulasjonen. Den dokumenterte utredning herom som Vericultor har gitt, begrunner han nødvendigheten av ved henvisning til at den herskende klikk har søkt å kriminalisere visse norske patrioter for folkerettslig legalt forhold under okkupasjonen, og via et terrorisert rettsapparat stemple hederlige norske kvinner og menn som krigsforredere.

Vericultors 62 siders arbeid er bunnsolid, og har et åpent blikk for motpartens argumenter. Forfatteren skal ta det som en spesiell utmerkelse at arbeidet for tiden ikke omtales i den norske presse, så drepene for legenden om den fortsatte krigføring som det er.

Ingen som vil sette seg inn i disse spørsmål kan unnlate å skaffe seg boken. Den vil hevde sin plass i bokhyllen for all ettertid.

Følgende sitat fra den foreløbig fortiede og fremragende gransker E. Maseng vil forklare hvorfor den strengt vederheftige Vericultor nødvendigvis må være til gremmelse for norske «historikere» for tiden:

Sendemann E. Maseng har i «1905 og 1940», s. 202, anført bl. a.: «Det passet ytterst dårlig for den tyske ledelsen, at den våren 1940 måtte foreta en operasjon i

landsavdeling i Bergen. Under krigen var han fylkesmann i Nord-Trøndelag og fikk den ærefulle utmerkelsen norsk Okkupasjonstest under lagmannsrettssaken at han i sin embetsgjerning «stort sett hadde handlet saklig og korrekt», og søkt å «ivareta befolkningens interesser overfor tyskerne ut fra et helt norsk syn. Torbjørn Eggen har alltid hatt sterke sosiale og humanitære interesser. I den bedrøvelige arbeidsløshetsperiode organiserte han i 1933 Arbeidsfylkingen i Trøndelag, som tok fatt på bu-reinsningsarbeidet i Rennebu, og sammen med avdelingssjef Gunnar L. Nilsen organiserte han kampanjen i 1934 for mer industrireisning i Trondheim, som vant så sterk tilslutning hos styremaktene og blant de næringsdrivende. Det skriftet de utga: «Et større og rikere Trondheim», som understreket de muligheter byen hadde — og har — som industriby og som distribusjons- og trafikksentrum for hele Trøndelag og Nord-Norge, var et av de første positive tiltak for en planmessig og målbevisst innsats for å bygge ut og effektivisere trøndersk næringsliv.

Torbjørn Eggen var også den som tok initiativet til dannelsen av Merkantile ingeniørers gruppe av NIF i Oslo og Bergen og var i studietiden aktivt medlem i Studentersamfunnet, der han var styremedlem i 1927 og 1929.

Dette var mer enn hva vår gamle venn Røgeberg kunne tolerere. Straks rykket han ut i Dagbladet, hvor han med uforsonlig patos prakla- merte:

Ja, sløvheten og likegyldighe- ten overfor norske nazistledere er dessverre utbredt, slik Dagbla- det skrev i en ledende artikkel i går (3. april). Nå opplever vi og- så at en landssviker, som var idømt mange års fengsel, får an- erkjennende fødselsdagsomte med bilde i et ellers høyt ansett blad. Arbeider-Avisa i Trond- heim feiret på denne måte for noen dager siden ingeniør Tor- bjørn Eggen, Quislings fylkes- mann i Nord-Trøndelag. Bladet fremhevet hans «alltid store so- siale og humanitære interesse»

Etikett er kunsten å gjete- spe med munnen stengt.

Engelsk ordtak.

blande kortene på den må- te uten å bli krevet til regn- slep. 2014

Røgebergs metoder i denne sak viser hvilke mektige is- fjell som fremdeles er i drift mellom norske hjerter. Slik kan det ikke fortsette. Det er nettopp derfor vi har Folk og Land. Våre oppdragsgive- re tilstreber en omfattende opprensning av farvannet. Når Røgeberg skriver som han gjør, viser det bare hvor kre- vende vårt arbeide er. Para- doksalt nok er Røgeberg der- for kommet oss til hjelp, storslagent til hjelp. Hans metoder har overbevist oss om at Folk og Land har en oppgave å løse større enn hva folk flest har vært oppmerk- somme på.

Dette nummer av bladet gikk i trykken tirsdag den 10. april.

Vi er utsolgt

på nr. 1, 3, 7 og 9, samt sær- trykket.

Folk og Land.

Forlovede

Frk. Berit Fanebust, p.t. Oslo, og Birger Olsen, Nittedal.

Revisjon?

I et brev til red. Fanebust fra den svenske borgermeste- ren Erik Bendz nevner han:

— Personligen kan jag ante förstå annat än att en revi- sion av «rettsoppgjøret» är en trängande nödvändighet.

— Jag anser det vara en verklig skamfläck för Norge och en svår belastning för motståndsrörelsen.

Mellom venner

— Bonde Asbjørn Greftegreff i Fet skal overta ny gård ved Raufoss. Eiendommen er på 225 mål dyrket mark, med 200 mål havnehage (god dyrkningsjord) og nærmere 500 mål skog.

— Fra Hamsuns «På gjen- grodde stier»: Intet er som å bli pustet på av det levende liv.

varmet hans hjerte mere enn noen annen offentlig hyldest gjennom de lange og kraft- ødende årene siden 1940.

Eller hva skal vi si om høy- dingen til Aulestad,

ERLING BJØRNSON

som tross sine 88 år den 19. april, holdt en tale så flam- mende og oppløftende at det vil komme til å gå ord om det over hele landet! Fram i minnet stiger menn som Gladstone og Bismarck når man har den lykke å hø- re bondepolitikeren fra Au- lestad. Den bjørnsonske kraft og inspirasjon forneker seg ikke. Underlig å tenke på at avsporede dommere i 1945 ga diktersønnen 10 år. Vi tror nok at hvis disse hadde hørt

om oss hvis de som har dømt oss fikk råde? De snakker så pent om at alt skal være glemt men det er dessverre tomt prat. Selv i folkeregisteret er det anført at vi er «landssvi- kere». Det trenges en meget omfattende opprensning før vi blir ferdig med disse ting. Dette var kjernepunktet i Hafskjolds foredrag. Langva- rig bifall fulgte.

Etter foredragene fikk vi matøkt, med sang og nye innlegg. Forbundssekretær Helge Grønstad var som all- tid meget frisk på leveren, aktuell og fengende. Alle dro hjem styrket og oppmuntret til fortsatt arbeide for retts- statens gjenoppbygning, og Folk og Land fikk med seg over 20 nye abonnenter.

En av våre, Kristian Vetlesen

i Porsgrunn ble ført til siste hvilested fredag 16. mars. Han var en av stifterne av NS-laget i sin hjemby den 17. mai 1933, og fast sto han til sin døende dag. Dette skapte respekt omkring ham. Vetlesen oppnådde så- ledes å bli gjeninnvalgt i Porsgrunn Sjømannsfor- ening, hvor han ble utstøtt i maidagene 1945.

En god venn og kamerat er med ham gått bort. En grei og tjenstvillig mann, hjemme og ute, enten det nu var under samvær på fjellet, eller veien gikk til kjente og kjære steder i Langesundbukta. — Jeg minnes en strofe fra Terje Viken: «Han gjorde visst intet menneske mén, hverken på land eller sjø.» — Den store deltagelse på hans siste ferd, mange fra de som optrådte verst i maidagene 1945, beviser den sympati befolkningen hadde for ham og hans etter- latte. Gunnar Vetlesen takket for deltagelsen.

En god venn.

Vetlesen var født i Hedrum i 1885. Alt 14 år gammel stakk han til sjøs og seilte både med seilskuter og steamskip. Han tok styrmanns- og skippereksamen og var skipper på S.S. Hawa av Porsgrunn før han startet sin import- og eksport- forretning i 1916. Han var en av de eldste nålevende med- lemmer av Porsgrunds Sjømannsforening. Sin forretning drev han frem gjennom mange vaskelige år slik at den i dag er en av landets største i sin bransje. For få år siden kjøpte han Blekebakken Bruk i Skien, hvor han blant annet anla et smelteverk for metaller.

Vetlesen var en ivrig friluftsmann og jeger, og han folte seg i alle år sterkt knyttet til sjøen.

sen, Haugesund
Vi ber leserne sende oss flere navner.

Vi beklager meget at det i for- rige nummer var kommet med i denne fortegnelse 8 bergensere som ikke har vært NS og som for øvrig lever i beste velgående. Det falt oss ikke inn at det frem- deles finnes så usle mennesker i vårt land at de driver gjen- med en dødsliste. Skammen ram- mer dem selv, ikke våre døde.

En lysning rett forut

Fra Aftenposten nr. 161 gjen- gir vi følgende inserat:

Undertegnede som selv ikke på noen måte har vært rammet av rettsoppgjøret, fikk forleden dag tilsendt i posten et «sær- trykk» av en avis med presen- tasjon av tre svenske professo- rer, som etter sigende skulle ha foretatt en nøytral bedømmelse av etterkrigsoppgjøret. Jeg be- stemte meg for å kjøpe boken «Den norska rättsuppgörelsen», men ved forespørsel hos en rek- ke bokhandlere både i Drammen og Oslo var den ikke til salgs i forretningene uten på bestil- ling.

Denne boken må vel inneholde aktuelt stoff for norske lesere — og kan da Aftenposten eller no- en av leserne svare meg på hvor- for den ikke er lettere tilgjen- gelig for publikum?

G. J.

Til dette svarer Aftenposten nøkternt og korrekt:

En av Oslos større bokhandlere svarer at det som regel er etter- spørselen som bestemmer om man tar en bok på lager eller ikke. Den bok det her er tale om har man hatt på lager — iall- i vedkommende bokhandel. Hvis den for tiden ikke kan skaffes øyeblikkelig er det imidlertid en kulant sak å bestille den gjen- nom en hvilken som helst bok- handel og leveringstiden er gan- ske kort.

Red.

*
At vedkommende bokhandel hadde hatt den på lager syns å tyde på at svenske-betenkningen går godt unna. Jo, nå lysner det over hele horisonten!

Ingen som vil sette seg inn i disse spørsmål kan unnlate å skaffe seg boken. Den vil hevde sin plass i bokhyllen for all ettertid.

Følgende sitat fra den foreløbig fortiede og fremragende gransker E. Maseng vil forklare hvorfor den strengt ve- derheftige Vericultor nødvendigvis må være til gremmelse for norske «historikere» for tiden:

Sendemann E. Maseng har i «1905 og 1940», s. 202, anført bl. a.: «Det passet ytterst dårlig for den tyske le- delsen, at den våren 1940 måtte foreta en operasjon i Norden og til denne avse krefter, som den nettopp da høylyt tiltrengte annetsteds. Norge hadde imidlertid hatt det i sin makt ved forsvarsforberedelser og klare erklæringer å bringe England til å avstå fra tiltak i Skandinavia.»

I «Nationen» for 26/4 55 har sendemannen anført bl. a.:

«Endog vinteren 1940 fortsatte Tyskland å oppfordre Norge til høyere forsvarsberedskap.»

Så kommer Vericultor med kjedeligheter til opinionsfa- brikantene, de såkalte historikere igjen:

«Det alminnelige syn i Norge på hendelsene 8.—9. april kom som bekjent til uttrykk i Stortingets prinsipielle og en- stemmige oppdrag til regjeringen i Elverums-møtet 9/4 40 om å søke å komme til en minnelig ordning med Tyskland. Av debatten fremgikk at Stortinget ville at Ny- gaardsvoldregjeringen — forsterket med tre konsultative statsråder — skulle ordne dette, med sikte på en ordning som i Danmark, og at den skulle ha fullmakt i samsvar med Grunnlovens § 17 inntil Stortinget pånytt trådte sammen. Subsidiært regnet man med muligheten av regjeringens overgang til Sverige. Noe 3. alternativ ble ikke nevnt.»

«Quislings regjeringsdannelse var en hindring for gjen- nomførelsen av det prinsipielle oppdrag i tiden 9.—13. april.

Forts. side 4.

Värmlandsturen

kommende pinsehelig kan raskt bli fulltegnet, det er derfor best å være om seg jo før jo heller. Skriv til Kring- lebotn, eller ring 37 76 96.

Mere Hartmann

Herr redaktør!

I F. og L. nr. 13 har De en artikkel betitlet «Mere Hart- mann» og undertegnet E. B. Da jeg har skrevet en del om Hartmanns bok under nevnte merke — og da jeg er uenig i forfatterens fornektelse av Londonregjeringens forfat- ningsmessige og legale grunn-

lag, ber jeg Dem godhetsfullt opplyse, at jeg ikke er forfat- ter til artikkelen.

Eivind Blehr.

Det stemmer.

Red.

Hvem har ansvaret

for at vårt jordbruk gis så usle og skjeve arbeidsforhold at det på 5 år har måttet slaktes 16 500 kyr fordelt over 1500 bruk innen Felles- meieriets distrikt omkring Oslo?

23. april: Shakespeare-festlighet i Stratford-upon-Avon, Warwickshire, England.
19. april—8. mai: Industrimesse, Hannover.
5. mai: Britisk cupfinale, Wembley.
9. mai: Landskamp i fotball, England—Brasil, Wembley.
9. mai: Britiske idrettsleker, London.
14.—16. mai: Kongress i Bergen for nordiske siviløkonomer. Ca. 500 vil møte. (En av årets sto-

om Nassers utkast til ny konfusjon.
1. juli: Islandsfiskerne våre starter.
2.—9. august: Landsleir for speidere (Voss).

En god selger er en mann som kan få omsatt motejournaler i en nudistkoloni.

Ukjent filosof.

Den norska rättsuppgørelsen

(de svenske vitenskapsmenns hovedutredning om etterkrigsoppgjøret i Norge)

er nå å få kjøpt i Forbundets sekretariat, Kierschows gate 5, Oslo. Pris kr. 30.00 pr. eksplr. Boken kan også fåes tilsendt mot innsendelse av kr. 30.00 (+ kr. 0.60 til porto) til adr. Forbundet, postboks 3214, Oslo. Godhetsfullt unngå postoppkravs-bestillinger. Under de rådende forhold medfører dette et betydelig ekstraarbeid for ekspedisjonen.

Professor Sundbergs utdrag av hovedutredningen — «ekstrakten» — i norsk oversettelse fåes på tilsvarende måte for kr. 2.— pr. eksplr. Utdraget egner seg fortrinlig til spredning til kretser der kunnskap trenges. Send inn et beløp samt navnelister, så besørger vår ekspedisjon forsendelsen uten angivelse av rekvirentens navn. Prisen inkluderer i dette tilfelle også portoen.

Merk!

Prisen på Forbundets særdeles leseverdige brosjyre «§ 104», som for øvrig er nevnt i den svenske utredning, er nå nedsatt til kr. 1.— pr. eksplr. (+ kr. 0.25 til porto). Send Deres bestilling — helst på flere eksemplarer, slik at De kan gjøre også andre delaktige i denne avsløring av det økonomiske oppgjør — til Forbundet, postboks 3214, Oslo (postgiro 150 28).

For å lette ekspedisjonen ber vi om at man godhetsfullt skriver tydelige navn og nøyaktige postadresser. Etter at hovedutredningen er kommet fra Sverige, ekspederes nå tidl. innsendte bestillinger i tur og orden.

Maskinene kan også brukes til nye metoder i dreneringen, mente han. Drengroftene skal legges etter det naturlige vassdraget, ikke med metermål og linjal, slik enkelte landbruksautoriteter forlanger. Og grøftene skal graves med maskin, slik at en får torvene opp hele. Forsøk har vist at de da kan brukes i grøftene i stedet for rør, fortalte Skjærpe.

andre situasjoner enn den gang det gjaldt Inålas kamp for frigjøring fra det britiske åk. Boken kan anbefales våre lesere på det beste. Hvorfor ikke lære av den i kampen mot rettssvikerne?

En Oslo-prest om Hitler

Sokneprest Thorleif Bomann har i Vårt Land skrevet en kronikk om «Kristen selverkjennelse». I denne fremholder han bl. a. at «Hitler så det problem som kommunistene reiste, og den løsning han ga var teoretisk riktig. Problemet hadde han stilt riktig: Kommunismen representerer en utfordring til det kristne Vesten.

En Gandhi-bok alle bør lese

Gandhis store ide var at selv de alvorligste konflikter mellom personer, grupper og nasjoner kan og bør løses uten anvendelse av vold. I sin bok «Gandhis politiske etikk» (320 sider. Grundt Tanums forlag) har kand. mag. Johan Galtung og professor Arne Næss gitt en systematiserende tolkning av Gandhis ideer og handlemåte, med tanke på at den bør kunne komme til anvendelse også i

I grunnen var det en skam at en mann av Hitlers kaliber skulle prøve krefter med kommunismen. Det skyldtes en grov forsømmelse av kristenheten. Oppgjøret med

Danskene firer i Klaksvik

I Torshavn har landsretten avsagt dom i Klaksvik-saken. Hovedmannen, havnefoged Fischer-Heinesen, som ved underretten var idømt halvannet års fengsel, fikk straffen nedsatt til fengsel i

ett år. Likesom ved underrettsdommen ble han frikjent for havnesperringen i Klaksvik våren 1955. Derimot ble han dømt for å ha ledet det oppløp som hadde til formål å hindre utøvelsen av faged-

Slutt opp om Norsk Linnea Reiselag

Reiselystne blant bladets lesere kan melde seg som medlemmer. Formål: Korte fellesreiser i inn- og utland. Årskontingent 2 kroner. De tidligere innmeldte har førsteretten. Deretter følger i rad og rekke de nye som kommer til. Vår adresse er Kierschoésgt. 5, Oslo.

Thi Kendes For U-Ret

Nogle Aktstykker, der belyser Dommen over Dr. Phil Viggo J. von Holstein-Rathlou.

Boken koster kr. 5.— + porto tilsendt. Rathlous adresse er: Holsteins Hus, Rosenvenget, Aarhus.

Veiteras-staten

Ved utgangen av siste år skyldte finnmarkingene 13 mill. kroner i skatt. De forskjellige kommuner arbeider nå på spreng med å få presset restansene så vide meget ned at de samlede skatterestanser ved årets utgang balanserer med de samlede avskrivningsfond. Avskrivningsfondene var ved siste årsskifte ca. 10 mill. kroner.

I Finnmark regner man med at selv om man juridisk sett har rett til å innfordre gamle restanser etter at ordningen av skatt av årets inntekt er trådt i kraft, vil de rent praktisk by på så mange vansker at kommunene neppe kan make det.

kommunismen skulle selvsagt skjedd på kristelig basis.» forretningen da lege Halvorsen skulle kastes ut av sykehuset.

En annen av de hovedanklagede, nestformannen i Klaksvik kommunestyre, fiskeskipper Viggo Joensen, som ble dømt til seks måneders fengsel ved underretten, ble ved landsretten frifunnet med den begrunnelse at han i sin egenskap av fungerende formann for kommunestyret både hadde søkt bistand på politistasjonen i Klaksvik og personlig søkt å sørge for ro og orden. Landsretten avsa ytterligere tre frifinnelser. Men nå dommer ble stadfestet, og Klaksviksaken vil, selv om danskene har firt en del, fortsatt være et ulivssår for freden i Norden.

Ny poliovaksine funnet

Fra USA meldes om et nytt middel mot polio, som muligens vil kunne gjøre hele menneskeheten immun for denne fryktelige sykdom. Det nye middel er fremstilt av dr. Heinz Fraenkel-Conrat ved California-universitetet.

fotografier, samt alle slags fotografiske oppdrag for øvrig, utføres ekspedit og fagmessig.
Haug-foto
Bolkeløkken Allé 10
Telefon 60 01 09 - Oslo.

A/S HEIM OG SAMFUND

Høyesterettsadvokat
Hans Kiær Mordt:

Det urettferdige rettsoppgjør

En kritisk orientering omkring lovverket på rettslig grunnlag.

164 sider. Pris ib. kr. 20.— hos bokhandlerne.

Skadelige dyr er dem der spiser det samme som vi.
Piet Hein.

Stille enslig dame

søker hybelleilighet — by eller land på Østlandet. Helst hos gårdbruker.
Billett mrk. «Nu eller senere».

Gift agronom

søkes som forpakter til lettdrevet gård på Agder. Tiltredelse snarest mulig. Husforholdene meget bra. Lett adkomst.
Henv. til dette blads redaksjon.

To unge gutter

får plass i gartneri i Asker fra 14. april. Henv. K. AALERUD, Leangen, Asker. Tlf. 24.

Notabene

Når det gjelder bestillinger av «Den norska Rättsuppgørelsen», eller av ekstrakten må disse sendes til Forbundet, adr. Kierschowsgt. 5, Oslo. (Ikke Folk og Land). Be-nytt gjerne gironummer 15028.

Oslo Stigefabrikk

Brand-, maler- og skyvestiger oljet, m/ kadimerte beslag
Inneh. Alf T. Lunde
Mosseveien 8
Tlf. 68 88 17, priv. 67 07 79

UR

Jeg fører alle de kjente sveitsermerker som Omega, Longines, Certina, Cyma, Tissot, Revue, Antima og Allsport.

Dette er en tillitsak. De blir ikke skuffet hverken over pris eller kvalitet.

R. Gjessing

URMAKER

DRAMMEN

Telefon 2507.

Annelise Parow

TANNINNETNING
Trondheim

Gisle Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke - Voldsminde

Tannlæge

MARTIN KJELDAAS

Hansteensgt. 2
Tlf. 44 75 54

Bladet koster
20.- kroner pr. år

FOLK OG LAND

Vår adresse er:
Kierschowsgt. 5, Oslo

Skarpt lys — NATO avhjelper et lenge følt savn Dr. H. H. Aall

Forts. fra side 2

Den 14. april bortfalt denne hindring. Grunnen til regjeringens fortsatte negative innstilling til oppdraget etter denne datum er i Undersøkelseskommissjonen av 1945's innstilling, bilagsbind 2, s. 284, opplyst å ha vært hensynet til angsten for ENGLAND. (Koh. «Tilhøvet til England... blir så færlig for oss»). Løfte om engelsk bistand har vel også vært medvirkende.»

Vericultor fortsetter:

«Å få Norge til å ta kampen opp var selvsagt meget ønskelig sett fra engelsk side — et nødvendig ledd i Churchill's plan. Noe formelt samtykke fra Stortinget til å søke engelsk bistand forelå dog ikke. Sterke indisier tyder på at statsmyndighetene allerede på forhånd var bundet.»

Boken angir dokumentariske grunner for denne oppfatning, den fremtidige historieforskning, utført av sannhets-søkende personligheter kommer til å legge folkebedraget opp i dagen. Det lille norske folk, som i NATO er tiltenkt å være et åte for en ny avledende okkupasjon, holdes i fortsatt uvitenhet om at 9. april vil gjenta seg.»

I bokens bilag 1: Data av krigspolitisk interesse vedrørende tiden før invasjonen, savner jeg regjeringens erklæring av 1. septbr. 1939 om at den ville opprettholde «fullkommen nøytralitet». Tema for riksrettsklage er hvorvidt og i hvilken utstrekning regjeringen opptrådte svikaktig mot sitt eget høytidelige tilsagn.

Justus Vericultor belyser forhistorien til 9. april bl. a. ved følgende bomsikre sitater som andre norske forskere (med få unntagelser, bl. Scharffenberg) systematisk fortier:

8. 4. 40: Mineleggingen i norsk territorialfarvann. Koh t i Stortinget: «Vestmaktene fører krigen inn på norsk territorium.»

Hambro: «Nøytralitetsbruddet setter vennskapet mellom Norge og England på spill.»

J. L. Mowinkel: «Uretten er så eklatant og skammelig, at skulle vi følge det som denne urett bød oss, så brøt vi med Storbritannia og sluttet oss til Tyskland... At Tyskland vil svare med å erklære krig, kan ikke ansees som utelukket.»

8. 4. 40: Sven Nielsen til Stortingets presidentskap: «Etter det telegram statsråden nettopp har referert (om vurderingen av Bis de Jansin) kan det ikke...

Tidligere Justisminister Gundersen, som er en ganske forstandig elev av Erling Falk måtte som et smidigt oppadstre-bende redskap for den herskende klikk etter 1945 overse svært meget av norsk rett, særlig strafferett, stats- og folkerett — for å få «rettsoppgjøret» til å klaffe.

Jeg vil gjerne tro det har voldt ham åndelig ubehag, omenn ikke hjertesorg, da han foreløbig er en hård negl, såvidt jeg vet.

O. C. Gundersen får stipendium for å studere stats- og folkerett.

Men etter at herr Gundersen definitivt har satt seg til rette på solsiden i rikets høyeste domstol, etter en vanskelig faglig forhistorie i Trondheim, er det ba-

re den siste finpuss som mangler: Tilegnelse av kunnskaper i stats- og folkerett. Her avhjelper NATO i disse dager et lenge følt savn ved å tildele herr Gundersen ovennevnte stipendium. Men som med all tilegnelse av kunnskap følger det mangs-lags uro og engstelse! Blir ikke vår egen O. C. Gundersen på denne måte altfor synlig engasjert på vestsiden i den for tiden meget omskiftelige verden?

ALEXANDER LANGE.

Forts. fra side 1

re grad enn før, og må få slippe til. Fra dem må fremfor alt fredsbøstrebelsene komme, og vi må høre på dem. Verden hadde sett helt annerledes ut i dag hvis mødrenes, hustruenes og alle kvinners stemmer hadde fått gjøre seg gjeldende.

På Aalls skrivebord ligger bunke på bunke av et større vitenskapelig verk, som vil få titelen «Fra åndløst stoff til stoffløs ånd». Det er praktisk talt ferdig, trenger bare finpussing. Han er sterkt opp-tatt av de nyeste oppdagelser — f. eks. de som er gjort innen kjemien og hvor det er ført bevis for at der bak stoffet finnes en intelligens som dirigerer alt.

Så vender vi oss til andre emner.

— Men De er jo fremdeles interessert i verdens fremgang på det sosiale og politiske plan?

— Det sier seg selv. Mitt håp står til kvinnene, at de må våkne i en langt høyere

Det er merkelig å høre professor Aall pointere dette så sterkt. Ikke merkelig fordi det kommer fra ham, men fordi det fører tanken tilbake til fengslet på Akershus sensommeren 1945. Der satt den gang en annen stor og idealistisk tenker, Vidkun Quisling. En dag da hans frue besøkte ham, uttalte han nemlig følgende: «Kvinnene må tre til og gripe inn De må prøve å få til det som mennene ikke har klart — å skape en verden som kan leve i fred og harmoni.»

Samtalen med dr. Aall blir lang og givende, det lar seg ikke gjøre å få med alt her. Vi spør ham før vi går om han har noe på hjertet som han gjerne vil ha frem i dagens Norge.

— Ja! Jeg vil gjerne minne det norske folk om at det var fra det norske storting — i 1890 og senere i 97 — at tanken om opprettelsen av en internasjonal voldgifts-domstol utgikk, med en henvendelse til daværende kong Oscar om å anbefale den. Norge gikk altså i spissen når det gjaldt tanken om fredelig løsning av internasjonale konflikter. Tanken ble straks grepet med begeistring av tsar Nikolai II, han som siden med sin familie led en

— Ja! Jeg vil gjerne minne det norske folk om at det var fra det norske storting — i 1890 og senere i 97 — at tanken om opprettelsen av en internasjonal voldgifts-domstol utgikk, med en henvendelse til daværende kong Oscar om å anbefale den. Norge gikk altså i spissen når det gjaldt tanken om fredelig løsning av internasjonale konflikter. Tanken ble straks grepet med begeistring av tsar Nikolai II, han som siden med sin familie led en

— Ja! Jeg vil gjerne minne det norske folk om at det var fra det norske storting — i 1890 og senere i 97 — at tanken om opprettelsen av en internasjonal voldgifts-domstol utgikk, med en henvendelse til daværende kong Oscar om å anbefale den. Norge gikk altså i spissen når det gjaldt tanken om fredelig løsning av internasjonale konflikter. Tanken ble straks grepet med begeistring av tsar Nikolai II, han som siden med sin familie led en

— Ja! Jeg vil gjerne minne det norske folk om at det var fra det norske storting — i 1890 og senere i 97 — at tanken om opprettelsen av en internasjonal voldgifts-domstol utgikk, med en henvendelse til daværende kong Oscar om å anbefale den. Norge gikk altså i spissen når det gjaldt tanken om fredelig løsning av internasjonale konflikter. Tanken ble straks grepet med begeistring av tsar Nikolai II, han som siden med sin familie led en

Adv. Schjødt og svenskene

Norge, tenker han på helt andre ting — særlig på tyske overgrep. Og det er riktig nok at tyske overgrep ofte utløste illegale motstandshandlinger og vice versa. Men dette kjenner sikkert de svenske jurister til. Det er allminnelig kjent at folkerettens rammer ble sprengt i stigende utstrekning under den siste «totale» verdenskrig — og vel å merke fra alle sider. Men folkeretten ble heldigvis ikke noen nullitet for det.

Og det er jo ikke Hjemmefrontens illegale handlinger som her trenger rettfærdiggjørelse. Det er rettsoppgjøret mot kollaboratørene som står til debatt. Til klarleggelse av disses straffeskyld har disse forutsetninger større rettslig relevans enn de andres. Dette har man lett for å glemme.

Med den samme ensidighet hvormed advokat Schjødt synes å se krigsovergrepene bare fra tysk side — med tilsvarende ensidighet registrerte de fleste NS-folk under krigen bare de andres overgrep. Det er stor realitet at NS-folk var enda ensidi-

og overfladisk behandling hadde vårt rettsapparat etter krigen ikke kapasitet, med det omfang man la an på. Og når man ikke ville slå av på omfanget, fikk man slå av på rettssikkerheten i stedet.

Omstillingen fra krigsvurdering til rettsvurdering er uhyre komplisert. I krig er problemet svart eller hvitt. I retten må regnes med hele spektret. I krig har soldaten plikt til å skyte på et hvilket som helst hode som stikker opp der borte, hvor han mener at fienden er. I retten derimot har dommeren plikt til å granske hjerte og nyrer omhyggelig, før han har lov til å ta noe hode. Og alle prejudikater til tross, står det ingensteds skrevet i god jus at en mann forsvarlig kan dømmes bare for stedet han sto på — uten hensyn til hvem han var og hvorfor han sto der.

Advokat Schjødt innrømmer at omfanget er blitt for stort — «kriminalpolitisk». Men, sier han, det er ikke større enn fortjent. Fortjent av hvem? Ingen har fortjent den landsulykke dette

de av oppdraget suggererte svenske rettslærde. Hadde advokat Annæus Schjødt fortsatt å trenge inn på de andre søyler som dette fatale oppgjøret hviler på, så tør det kanskje formodes at nye frapperende bekjennelser ville melde seg i hans tross alt ikke ujuridiske penn.

Advokat Schjødts sluttetekst går ut på at det svenske institutt har gjort sine norske oppdragsgivere en bjørnetjeneste ved å gjenoppfriske minnet om deres opptreden under krigen — en opptreden som advokaten og andre nå hadde vært villige til å glemme. Men kjenner advokaten overhodet den opptreden han snakker om og altså betinget kunne tenke seg å glemme? Jeg tror han ikke helt har kvittet seg med de kollektivistiske tankebaner. Vet han overhodet hvem de enkelte oppdragsgivere er, og i hvilken grad de har hans tilgivende glemsel behov? Kanskje er det folk som oppriktig mener seg uskyldig demt, og som har stått i

Svar på spørsmålene side 1.

Satayagraha

er den indiske betegnelse for Gandhis kampform, «ikke-vold».

Fru Furtseva er en dame som er på vei til Kremis innerkrets. Ingen russisk kvinne har høyere tillit hos makt-haverne i Moskva.

Merk hennes navn!

